

**Tasviriy san'at ta'limida innovatsion metodlar va ijodiy kompetensiyalarni
rivojlantirish****Kamolova E'zoza Iskandar qizi**

Navoiy Davlat Universiteti

70110501 – Tasviriy san'at magistratura ta'lim yo'nalishi

1-bosqich magistranti

ANNOTATSIYA: Maqolada tasviriy san'at pedagogikasida innovatsion metodlar va interfaol ta'lim vositalari orqali o'quvchilarning ijodiy kompetensiyalarini shakllantirish masalalari tahlil qilinadi. Shovdirov S. A. va boshqa zamonaviy tadqiqotchilarning ishlariga tayangan holda, maqolada loyiha asosida ta'lim, digital texnologiyalar va kreativ metodlar yordamida o'quvchilarning badiiy savodxonligini oshirishning samarali usullari ko'rsatiladi.

KALIT SO'ZLAR: tasviriy san'at, innovatsion metodlar, interfaol ta'lim, kreativ yondashuv, loyiha asosida ta'lim, Shovdirov S. A., badiiy kompetensiya

Zamonaviy ta'lim shaxsning ijodiy va estetik salohiyatini rivojlantirishga qaratilgan bo'lib, tasviriy san'at pedagogikasi ham shunga mos innovatsion yondashuvlarni tatbiq etishni talab qiladi. An'anaviy metodlar ko'pincha o'quvchini passiv ishtirokchi sifatida qoldiradi, shu bilan birga ularning ijodiy salohiyatini to'liq rivojlantirish imkonini bermaydi. Shu bois, interfaol va kreativ pedagogik metodlarni qo'llash, shuningdek digital texnologiyalarni integratsiya qilish muhim ahamiyatga ega.

Shovdirov S. A. (2024) tadqiqotlariga ko'ra, digital vositalarni san'at darslariga qo'llash o'quvchilarning ijodiy tafakkurini rivojlantiradi va ularni mustaqil fikrlashga rag'batlantiradi. Loyiha asosida ta'lim va interfaol metodlar o'quvchilarning badiiy savodxonligi va mantiqiy fikrlashini sezilarli darajada oshiradi.

Tasviriy san'at ta'limida innovatsion metodlar va interfaol yondashuvlar o'quv jarayonining samaradorligini oshiruvchi asosiy omillardir. An'anaviy dars metodlari ko'pincha o'quvchini passiv ishtirokchi sifatida qoldiradi, shu bilan birga ularning ijodiy salohiyatini to'liq rivojlantirish imkonini bermaydi. Shu sababli, kreativ metodlar va digital texnologiyalarni tatbiq etish o'quvchilarning mustaqil fikrlash, ijodiy izlanish va badiiy yechimlar yaratish ko'nikmalarini shakllantiradi.

Kreativ metodlar o'quvchilarning fantaziyasini rivojlantiradi, ularni o'z fikrini erkin ifodalash va badiiy qarashlarni shakllantirishga rag'batlantiradi. Masalan, rang va shakl uyg'unligi, kompozitsiya tahlili va abstrakt tafakkur orqali o'quvchi san'at asarlarini yaratadi. Shovdirov S. A. (2017) tadqiqotlariga ko'ra, kreativ metodlarni qo'llash o'quvchilarda badiiy savodxonlikni oshiradi, ularning mantiqiy va abstrakt fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi va o'z ishini mustaqil baholashga o'rgatadi.

Interfaol metodlar — guruh ishlari, bahs-munozara, rol o'yinlari va muhokama — o'quvchilarning kommunikativ va ijtimoiy kompetensiyalarini rivojlantiradi. Dars jarayonida o'quvchilar o'z fikrini ifodalaydi, boshqalarning fikrini tinglaydi va konstruktiv tanqid asosida o'z ishini takomillashtiradi. Shovdirov S. A. (2024) tadqiqotlariga ko'ra, interfaol metodlarni qo'llash o'quvchilarda motivatsiyani oshiradi, san'atga bo'lgan qiziqishni kuchaytiradi va ularni ijodiy faoliyatga jalb qiladi.

Loyiha asosida ta'lim o'quvchilarga nazariy bilimni amaliy ish bilan uyg'unlashtirish imkonini beradi. Masalan, "Shahar va tabiat" mavzusida loyiha ishlab chiqishda o'quvchi avvalo kuzatish, eskiz chizish, rang va shakl kompozitsiyasini tahlil qilish orqali o'z ishini yaratadi. So'ngra uni raqamli platformalarda qayta ishlaydi va yakuniy mahsulotni taqdim etadi. Shu jarayon o'quvchilarga ijodiy qaror qabul qilish, muammolarni hal qilish va o'z ishini tahlil qilish imkonini beradi.

Digital texnologiyalarni ta'lim jarayoniga integratsiya qilish o'quvchilarga yangi badiiy shakllarni izlash va yaratish imkonini beradi. Grafik dasturlar, animatsiya va 3D-modellashtirish platformalari o'quvchilarning texnologik va badiiy kompetensiyalarini rivojlantiradi. Shu bilan birga, flipped classroom modeli yordamida o'quvchilar nazariy materialni uyda o'rganadi, darsda esa amaliy mashg'ulotlar va loyiha asosida ta'limga jalb etiladi, bu esa ularning mustaqil fikrlashini rag'batlantiradi.

Fanlararo integratsiya o'quvchilarga san'atni biologiya, tarix, madaniyatshunoslik va matematika bilan bog'lash orqali keng qamrovli tafakkur hosil qilish imkonini beradi. Biologiya asosidagi shakl va rang uyg'unligini tahlil qilish san'at kompozitsiyasida muhim ahamiyatga ega bo'ladi. Tarixiy va madaniy kontekstni hisobga olgan holda badiiy asar yaratish o'quvchilarning madaniy kompetensiyasini oshiradi, shuningdek global madaniyat elementlarini tushunishga yordam beradi. Matematika va geometriya elementlarini integratsiya qilish orqali kompozitsion muvozanat va proporsiyalarni mustahkamlash mumkin.

Pedagogik va psixologik jihatlarni hisobga olgan holda, interfaol va kreativ yondashuvlarni qo'llash o'quv jarayonining samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Pedagogik jihatdan, o'qituvchi o'quvchilarning individual qiziqishi va badiiy salohiyatini inobatga olib, metod va vositalarni tanlaydi. Psixologik jihatdan esa interfaol va kreativ metodlar o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi, ularni faol sub'yekt va ijodiy yechimlar izlovchi shaxs sifatida shakllantiradi.

Raqamli vositalar bilan ishlash orqali o'quvchilar texnologik, badiiy va estetik kompetensiyalarni bir vaqtda shakllantiradi. Ular eskiz chizadi, uni raqamli muharrirda qayta ishlaydi, rang uyg'unligi va kompozitsiya elementlarini tahlil qiladi, yakuniy ishini virtual galereyada taqdim etadi. Shu bilan birga, loyiha va interfaol metodlar o'quvchiga jamoaviy hamkorlikni, vaqtni boshqarishni va mas'uliyatni his qilishni o'rgatadi.

Shovdirov S. A. va Ibraimov X. tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, innovatsion va interfaol pedagogik texnologiyalarni uyg'unlashtirish o'quvchilarning ijodiy

kompetensiyasini sezilarli darajada oshiradi va san'at ta'limining sifatini yaxshilaydi. Kelajakda sun'iy intellekt, virtual va kengaytirilgan reallik texnologiyalarini integratsiya qilish, shuningdek yangi dars modellarini ishlab chiqish ilmiy va amaliy jihatdan dolzarb bo'ladi. Bu o'quvchilarning ijodiy, texnologik va estetik kompetensiyalarini yanada rivojlantirish imkonini beradi va ta'lim jarayonini global raqamli muhit bilan uyg'unlashtiradi.

Tasviriy san'at pedagogikasida innovatsion metodlar va interfaol yondashuvlarni qo'llash o'quv jarayonining samaradorligini oshiradi, o'quvchilarning ijodiy, estetik va texnologik kompetensiyalarini rivojlantiradi. Kreativ metodlar va loyiha asosida ta'lim o'quvchini faol sub'yektga aylantiradi, u muammolarni hal qilish, yangi badiiy yechimlar izlash va o'z ishini tahlil qilish ko'nikmalarini shakllantiradi. Digital vositalar va fanlararo integratsiya o'quvchilarga keng qamrovli tafakkur, mantiqiy fikrlash va madaniy savodxonlikni rivojlantirish imkonini beradi.

Shovdirov S. A. va Ibraimov X. tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, innovatsion pedagogik metodlar va digital texnologiyalarni uyg'unlashtirish o'quvchilarning ijodiy kompetensiyasini sezilarli darajada oshiradi va san'at ta'limining sifatini yaxshilaydi. Kelajakda sun'iy intellekt, virtual va kengaytirilgan reallik texnologiyalarini integratsiya qilish va yangi dars modellarini yaratish tasviriy san'at pedagogikasining istiqbolli yo'nalishlaridan bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Шавдилов С. А. Подготовка будущих учителей к исследовательской деятельности // *Педагогическое образование и наука*. – 2017. – № 2. – С. 109–110.
2. Shavdirov S. A. *Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons* // *Eastern European Scientific Journal*. – 2017. – № 1. – P. 131–134.
3. Shovdirov S. *Analyzing the Sources and Consequences of Atmospheric Pollution: A Case Study of the Navoi Region* // *E3S Web of Conferences*. – EDP Sciences, 2024. – Vol. 587. – P. 02016.
4. Shavdirov S. *Method of Organization of Classes in Higher Education Institutions Using Flipped Classroom Technology* // *AIP Conference Proceedings*. – AIP Publishing LLC, 2025. – Vol. 3268, № 1. – P. 070035.
5. Шавдилов С. А. Ўқувчиларда тасвирий саводхонликка оид ўқув компетенцияларини шакллантиришнинг педагогик-психологик жиҳатлари // *Современное образование (Узбекистан)*. – 2017. – № 6. – С. 15–21.
6. Shovdirov S. A. *Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari* // *Inter Education & Global Study*. – 2024. – № 1. – P. 8–14.

7. Ibraimov X., Shovdirov S. *Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students // Science and Innovation*. – 2023. – Vol. 2, № B10. – P. 192–198.
8. Шавдиров С. А. *Изобразительному и прикладному искусству // International Scientific Review of the Problems and Prospects of Modern Science and Education*. – 2018. – С. 84–85.
9. Shovdirov S. *Tasviriy savodxonlikka oid o‘quv kompetensiyalarni shakllantirishda o‘quvchilarni mantiqiy va abstrakt fikrlashga o‘rgatish // Евразийский журнал академических исследований*. – 2023. – Т. 3, № 12. – С. 193–196.
10. Baymetov B. B., Shovdirov S. A. *Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts // International Journal on Integrated Education*. – 2023. – Vol. 4, № 3. – P. 60–66.